

TALOUSARVIOALOITE 211/2003 vp

Määrärahan osoittaminen saamelaisten kulttuurikeskuksen suunnitteluun ja rakentamiseen

Eduskunnalle

Saamelaiskäräjät suunnittelee saamelaiskulttuurikeskuksen rakentamista Inarin kirkonkylään, jota pidetään Suomen saamelaisten kulttuurisena ja hallinnollisena keskuspaikkana. Kulttuurikeskukseen on kaavailtu muun muassa toimitilat Saamelaiskäräjille, Inarin saamelaiskirjastolle, alkuperäiskansojen elokuvakeskukselle, saamelaismusiikkikeskukselle, saamelaiskäsitoille, alkuperäiskansojen kokous- ja kongressikeskukselle sekä muita tiloja saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen eri toimintoja varten. Eri osakokonaisuudet yhdessä muodostavat saamelaisen osaamiskeskuksen. Tarkoituksena on siten luoda saamelaisille paremmat edellytykset vaalia, ylläpitää ja kehittää kieltään, kulttuuriaan ja elämänmuotoaan omista lähtökohdistaan, hoitaa ja kehittää kulttuurista itsehallintoaan sekä tukea saamelaisten yleisten elinolojen kehitystä ja alueen työllisyyttä. Keskuksen tarkoituksena on myös edistää perinteisiä ja uusia saamelaisia elinkeinoja, kehittää korkeampaa opetusta ja tutkimusta sekä verkostoitua alan muiden laitosten kanssa. Lisäksi tarkoituksena on parantaa yleisesti mahdollisuuksia levittää ja saada tietoa saamelaisista alkuperäiskansana.

Hankkeesta valmistui huhtikuussa 2001 hankeselvitys. Eduskunnan valtiovarainvaliokunta otti saamelaiskulttuurikeskushankkeeseen ensimmäisen kerran kantaa valtion vuoden 2002 talousarvioesityksestä antamassaan mietinnössä (VaVM 37/2001 vp). Mietinnössään valiokunta katsoo, että oikeusministeriön tulee seurata saamelaisten kulttuurikeskuksen hankeselvityksen

valmistumista ja antaa tukea toteuttamisvaihtoehtojen, esimerkiksi EU-tukien, kartoittamisessa.

Saamelaiskäräjät ja Lapin liitto laativat yhdessä valtiovarainvaliokunnan tarkoittaman selvityksen helmikuussa 2002. Tässä selvityksessä lähdetään siitä, että saamelaiskulttuurikeskus tulisi rahoittaa suunnittelun, rakentamisen ja kalustamisen osalta valtion talousarviovaroin, jolloin se toteutettaisiin kansallisena erityishankkeena. Perusteluna tällaiselle ratkaisulle on erityisesti se, että hankkeessa on kyse saamelaisen alkupe-
räiskansan toimintaedellytysten turvaamisesta, minkä vuoksi hanke on koko Suomen asia, ei yksin Lapin maakunnan. Lisäksi selvityksessä arvioidaan, että näin suurta hanketta on vaikea toteuttaa lähivuosina pelkästään Lapin maakunnalle osoitettujen EU-varojen avulla.

Saamelaiskulttuurikeskuksen sijoittaminen Inarin kirkonkylän taajamarakenteeseen edellyttää maankäyttö- ja rakennuslain mukaista kaavoitusprosessia, jonka Inarin kunta käynnisti elokuussa 2002. Kaavoitus on nyt loppuvaiheessa, ja kaava on tarkoitus hyväksyä Inarin kunnanvaltuustossa syyskuussa 2003. Saamelaiskäräjät on 17.6.2003 päättänyt, että saamelaiskulttuurikeskus sijoitetaan Inarin kirkonkylän keskeiselle paikalle ns. urheilukentän alueelle. Paikan on katsottu olevan useista sijoitusvaihtoehdoista kokonaisuudeltaan edullisin ja kirkonkylän taajamarakennetta erittäin hyvin kehittävä.

Tarkennetun hankeselvityksen valmistumisen jälkeen on laadittu toiminnalliset esiselvitykset

alkuperäiskansojen elokuvakeskuksesta, kokous- ja kongressikeskuksesta ja saamelaismuusiikkikeskuksesta. Nämä selvitykset osoittavat, että kyseiset toiminnot ovat tarpeellisia ja sopivia sijoitettaviksi saamelaiskulttuurikeskukseen ja että ne lisäävät keskuksen vetovoimaisuutta ja luovat siitä kansainvälisestikin kiinnostavan kohteen. Työllisyysvaikutukset ovat myös merkittäviä sekä rakentamisen (n. 90 htv) että etenkin toimintavaiheen aikana. Saamelaiskulttuurikeskuksella on nähty olevan ns. kasvusysäysvaikutus koko ympäristöönsä.

Hankkeen koko on nyt tarkentunut noin 3 170 hym²:iin ja kustannusarvio 8,2 miljoonaan euroon (ilman alv). Arvio ei sisällä tontin hankintakustannuksia eikä kaluste- ja laitehankintoja.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2004 talousarvioon momentille 29.90.50 lisäyksenä 200 000 euroa saamelaisten kulttuurikeskuksen suunnittelua ja rakentamista varten.

Helsingissä 26 päivänä syyskuuta 2003

Kimmo Kiljunen /sd
Outi Ojala /vas